Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

# Lausunto

**Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta**

liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
04.09.2020
Dnro/Dnr
TRAFICOM/389981/03.00.00.00/2020
Viite/Referens
U 40/2020 vp

**Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausunto: valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission täytäntöönpanoasetukseksi COVID-19-pandemiasta johtuvista poikkeuksellisista toimenpiteistä kolmannelle viiteajanjaksolle (2020–2024) koskien yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan suorituskyky- ja maksujärjestelmää U 40/2020**

Liikenne- ja viestintävirastolta on pyydetty asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta komission täytäntöönpanoasetukseksi COVID-19-pandemiasta johtuvista poikkeuksellisista toimenpiteistä kolmannelle viiteajanjaksolle (2020–2024) koskien yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan suorituskyky- ja maksujärjestelmää U 40/2020 vp. Liikenne- ja viestintävirasto esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Euroopassa lennonvarmistuspalvelujärjestelmän ylläpito katetaan lentoliikenteestä saatavilla maksutuloilla, navigaatiomaksuilla. EU-lainsäädäntöön perustuen on luotu yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan suorituskyky- ja maksujärjestelmä, johon kuuluu olennaisena osana niin sanottu suorituskyky- ja maksuasetus, joka velvoittaa lennonvarmistuspalvelun tarjoajia suorituskyvyn ja kustannustehokkuuden parantamiseen. Suorituskyky- ja maksuasetus velvoittaa jäsenvaltioita tekemään suunnitelmat suorituskyvyn parantamiseksi viiden vuoden viiteajanjaksoille, joista tällä hetkellä on käynnissä viiteajanjakso 3 (’RP3’) vuosille 2020-2024.

Viiteajanjaksoille määritetään etukäteen vuotuiset kustannukset, jotka perustuvat ilmatilan käyttäjille tuotettavan palvelun kuluihin. Näitä kuluja ovat esimerkiksi henkilöstökustannukset sekä laitejärjestelmien hankintaan ja ylläpitoon liittyvät kustannukset.

Lennonvarmistuksen navigaatiomaksujen hinnoittelu perustuu edellä mainittuihin ennalta määritettyihin kustannuksiin ja liikenne-ennusteisiin. Näitä liikenne-ennusteita tekee eurooppalainen lennonvarmistusjärjestö Eurocontrol, jolle on EU-lainsäädännössä annettu yhteiseen eurooppalaiseen ilmatilaan liittyviä tehtäviä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla vuonna 2019 RP3:lle valmistellun suorituskykysuunnitelman määritettyjä kustannuksia ja ennustettuja liikennemääriä ei voida pitää koko viiteajanjakson hinnoittelun pohjana, sillä COVID-19-pandemiasta johtuva liikennemäärän lasku on niin merkittävä. Ehdotettujen muutosten myötä kansalliset suunnitelmat olisi mahdollista päivittää myös takautuvasti kuluvan vuoden osalta, mitä nykyasetus ei mahdollistaisi.

Nykyinen suorituskykyasetus pitää sisällään mekanismeja vuosittaisen hinnan muokkaamiseen ennakoimattomista muutoksista johtuen. Mikäli uuden

asetusesityksen mukaisiin poikkeuksellisiin toimiin ei ryhdyttäisi, vaan sovellettaisiin nykyistä asetusta, johtaisi se merkittäviin hinnan korotuksiin etenkin vuodelle 2022 ja myös vuodelle 2023. Ottaen huomioon lentoyhtiöiden taloudellisen tilanteen, hinnan korotukset eivät välttämättä pysyisi siedettävällä tasolla.

Uuden esityksen mukainen hinnoittelumekanismi on hyvin pitkälti nykyisen kaltainen, mutta poikkeustoimet mahdollistavat sen, että vuosien 2020-2021 lennonvarmistuspalvelun tarjoajille syntyvä lentojen määrän vähenemisestä johtuva tappio peritään hajautetusti 5-7 vuoden aikana vuodesta 2023 alkaen.

Palveluntarjoajalle ehdotettu asetusmuutos aiheuttaa sen, että nyt syntyneitä tappioita aletaan periä vasta vuodesta 2023 alkaen. Lentoyhtiöiden tukemiseen tähtäävät toimet johtavatkin siihen, että palveluntarjoajien täytyy löytää keinot toimintansa tämän hetkiseen rahoittamiseen.

Euroopan komissio on valmistellut asetusmuutosta COVID-19-pandemian aiheuttamasta liikenteen merkittävästä vähenemisestä johtuen kevään ja kesän 2020 aikana ja kuullut valmistelussa viranomaisia, ilmatilan käyttäjiä ja muita sidosryhmiä.

Liikenne- ja viestintävirasto on osallistunut komission järjestämiin kuulemistilaisuuksiin sekä osallistunut asiantuntijana valtioneuvoston U-kirjelmän valmisteluun.

Erityisen tärkeänä asetusluonnoksessa pidämme sitä, että ilmatilan käyttäjien lennonvarmistuspalvelun navigaatiomaksut eivät nousisi kohtuuttomasti liikenteen määrän romahtamisesta johtuen, vaan niitä kohtuullistettaisiin ja tasattaisiin usealle vuodelle.

Jarkko Saarimäki
ylijohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 4.9.2020. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Saarimäki Jarkko
Ylijohtaja